

ואם תאמר, והרי כל חילות השמים כלם עומדים, כמו שנאמר ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה, וכתוב וכל צבא השמים עומדים עליו וגו', שהרי כל המחנות העליונים אין להם פרעים, וכלם עומדים בקימה? אלא ודאי כלם עומדים, ולפעמים אלה נקראים שרפים, ולפעמים עולים בשם אחר, אבל אלה כלם עומדים בשם אחד.

ופסוק זה פשוטהו, (רבי יצחק פתח) כתוב (תהלים כג) מזמור לדוד ה' רעי לא אחסר. הרי נתבאר, מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור? וכאן שכינה קדמה ובאה ושרתה עליו בראשונה. ה' רעי, וכי למה שכינה קדמה לכאן, והרי דוד צריך להקדים (לעורר) בראשונה, הואיל ומבקש מזונו מעם הקדוש ברוך הוא?

א"א ודאי שכינה קדמה ובאה ושרתה עליו והעידה אותו לשבח למלך את השבח הזה ולבקש מזונות מלפני המלך, שהרי כף צריך על דבר של מזון שהיא רוצה והרצון שלה, שכל בני העולם יבקשו מזונות. משום שפאשר הקדוש ברוך הוא רוצה להוריד מזונות לעולם, היא נוטלת בראשונה, ועליה יורדים מזונות לכל העולמות. ומשום כף היא הקדימה לדבר זה של מזונות, ושרתה על דוד.

ה' רעי - ה' הרועה שלי. פרועה הזה שמנהיג צאנו במקום של דשאים ועשבים שלא חסרו דבר, אף כף הקדוש ברוך הוא הוא הרועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך. דבר אחר ה' רעי - שנינו שקשים מזונות של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כמו קריעת ים סוף. כאן הם שני גוונים, ושניהם בדרך אמת.

ואי תימא, והא כל חילי שמיא אינון עומדים כלהו, כמה דאת אמר (זכריה ג) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, וכתוב (מלכים א כב) וכל צבא השמים עומדים עליו וגו', דהא כלהו משריין עלאין לית להו קפיצין, וכלהו קיימי בקימה. אלא ודאי כלהו קיימין, ולזמנין אלין אקרון שרפים, ולזמנין סלקין בשמא אחרא, אבל אלין כלהו בחד שמא קיימי.

והאי קרא אוקמוה, (נ"א רבי יצחק פתח) כתיב (תהלים כג) מזמור לדוד יי' רעי לא אחסר. הא אתמר, מה בין מזמור לדוד, ובין לדוד מזמור. והכא, שכינתא קדמא ואתיא, ושראת עליה בקדמיתא. יי' רעי, וכי אמאי שכינתא קדמא הכא, והא דוד אצטריך לאקדמא (ס"א לאתערא) איהו בקדמיתא, הואיל ובצעי מזונייה מעם קדשא בריך הוא.

א"א, ודאי שכינתא קדמא ואתיא, ושראת עליה, ואתערת ליה לשבחא למלכא שבחא דא, ולמבעי מזוני מקמי מלכא, דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעיא איהי ורעותא דילה, דכל בני עלמא יבעון מזוני בגין דכד קדשא בריך הוא בעי לנחתא מזוני לעלמא, איהי נטלא בקדמיתא, ועלה נחתה מזוני לעלמין כלהו. ובגני כף איהי אקדימת למלה דא דמזוני, ושראת עליה דדוד.

יי' רעי, יי' רעיא דילי, פהאי רעיא דמדבר עאנא דיליה באתר דדשאין ועשבין, דלא מחסר ביה כל מדעם. אוף הכי קדשא בריך הוא, הוא איהו רעיא דילי, למיזן לי בכל מה דאנא אצטריך. דבר אחר יי' רעי, תנינן, דקשין מזונותיו דבר נש קמי קדשא בריך הוא, בקריעת ים סוף. הכא תרין גוונים אינון, ותרווייהו בארז קשוט.

אָחַד בְּשָׁבִיל שְׁכַל מַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין וְאֵמֶת,
וְעַל הַדִּין וְהָאֵמֶת מִתְקַיֵּם כָּל
הָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל זְמַן
וּזְמַן דֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּדִין, אֵת
הַצְדִּיקִים וְאֵת הָרָשָׁעִים וְאֵת כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יא)
כִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב. וְכֵשֶׁהוּא
דֵּן בְּנֵי אָדָם וְרוֹאֶה בְּנֵי אָדָם כְּמָה
רָשָׁעִים וְכְמָה חַטָּאִים לְפָנָיו, אִזּוֹ
קָשָׁה בְּעֵינָיו לְתַתּ לָהֶם מְזוֹן בְּכָל
זְמַן, כִּי יֵשׁ לוֹ לְזוֹן אֵת הָרָשָׁעִים
וְאֵת אוֹתָם שְׁחוּטָאִים.

וְהוּא עוֹשֶׂה עִמָּהֶם לְפָנִים מְשׁוּרֵת
הַדִּין, וְזֶן וּמְפָרְגֵס אוֹתָהּ כְּפִי
הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ וְנִשְׁפָּע עַל
כָּל (הַעֲמִים וּבְנֵי) בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכוּ הוּא
זֶן וּמְפָרְגֵס אֶת הַכֹּל, אֵת הַצְדִּיקִים
וְאֵת הַחֲסִידִים וְאֵת הָרָשָׁעִים, וְאֵת
כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאֵת כָּל
הַחַיּוֹת וּבַהֲמוֹת הַשָּׂדֶה וְעוֹפוֹת
הַשָּׁמַיִם, מְקַרְנֵי רָאֲמִים וְעַד בִּיצֵי
כְּנִים, וְלֹא נִשְׁאָר בְּעוֹלָם מִי שֶׁאִינוֹ
זֶן וּמְפָרְגֵס אֶת הַכֹּל, אִף עַל גַּב
שְׁקָשָׁה לְפָנָיו, לְפִי מַעֲשֵׂי בְנֵי
הָעוֹלָם, כְּקָרִיעַת יַם סוּף.

וְכִי קָרִיעַת יַם סוּף קָשָׁה לְפָנָיו,
וְהָרִי כְּתוּב (נחום א) גּוֹעֵר בֵּינָם
וַיִּבְשָׁהוּ, (עמוס ט) הַקָּרָא לְמִי הַיָּם
וַיִּשְׁפְּכֶם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְהָרִי כִּיּוֹן
שֶׁעָלָה רְצוֹן לְפָנָיו, הַכֹּל לְפָנָיו
כְּאִין הוּא חָשׁוּב, וְאִתָּה אֵמֶרְתָּ
שְׁקָרִיעַת יַם סוּף קָשָׁה לְפָנָיו? !
אֲלֵא, בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל עָבְרוּ לַיָּם
וְרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַרֵּעַ
לָהֶם אֵת יַם סוּף, כִּי רַחֵם, אוֹתוֹ
מִמְנָה עַל מְצָרִים, וּבְקֶשׁ דִּין
מִלְּפָנָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵמֶר
לְפָנָיו, רַבּוֹן הָעוֹלָם, לְמָה אִתָּה
רוֹצָה לַעֲשׂוֹת דִּין עַל מְצָרִים
וְלְקַרֵּעַ אֶת הַיָּם לִישְׂרָאֵל, הָרִי כָּלֵם
רָשָׁעִים לְפָנָיו, וְכֹל דְּרָכָךְ בְּדִין

חַד בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל עוֹבְדוֹי בְּדִינָא
וּקְשׁוּט, וְעַל דִּינָא וּקְשׁוּט אֲתִקְיִים כָּל
עֲלָמָא. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וּבְכָל זְמַנָּא וְזְמַנָּא,
דֵּן כָּל עֲלָמָא בְּדִינָא לְצְדִיקֵי וְלְרָשָׁעֵי וְלְכָל
בְּנֵי עֲלָמָא, כְּמָה דְּאֵת אֵמֶר (תהלים יא) כִּי צְדִיק יי'
צְדָקוֹת אָהֵב. וְכֵד אִיהוּ דֵּן בְּנֵי נֶשְׁאָ, וְחַמֵּי בְּנֵי
נֶשְׁאָ כְּמָה חַיִּיבִין, וְכְמָה חַטָּאִין קָמִיהּ, כְּדִין
קָשָׁה בְּעֵינָיו לְמִיָּהֵב לוֹן מְזוֹנָא בְּכָל זְמַנָּא,
בְּגִין דְּאִית לֵיהּ לְמִיזֵן חַיִּיבָא, וְלֵאִינוֹן
דְּחַטָּאן.

וְאִיהוּ עָבִיד עֲמָהוֹן לְגוֹ מְשׁוּרֵת הַדִּין, וְזֶן
וּמְפָרְגֵס לוֹן כְּפּוּם חֶסֶד עֲלָאָה,
דְּאֲתִמְשָׁךְ וְאֲתִנְגִיד עַל כָּל (ס"א עמין ובני) בְּנֵי
עֲלָמָא, וְבִיָּה אִיהוּ זֶן וּמְפָרְגֵס לְכָלֵא, לְצְדִיקֵי
וְלְחֲסִידֵי וְלְרָשָׁעֵי, וְלְכָל אִינוֹן בְּנֵי עֲלָמָא,
וְלְכָל חַיּוֹן וּבְעִירֵי חַקְלָא, וְעוֹפֵי שְׁמַיָא, מְקַרְנֵי
רָאֲמִים עַד בִּיצֵי כְּלָמִי, וְלֹא אֲשַׁתָּאֵר בְּעֲלָמָא,
דְּאִיהוּ לֹא זֶן וּמְפָרְגֵס לְכָלֵא, אִף עַל גַּב דְּקָשָׁה
קָמִיהּ, לְפּוּם עוֹבְדֵי דְּבְנֵי עֲלָמָא, כְּקָרִיעַת יַם
סוּף.

וְכִי קָרִיעַת יַם סוּף קָשָׁה קָמִיהּ, וְהַכְּתִיב (נחום א)
גּוֹעֵר בֵּינָם וַיִּבְשָׁהוּ, (עמוס ה) הַקָּרָא לְמִי הַיָּם
וַיִּשְׁפְּכֶם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְהָא כִּיּוֹן דְּסָלִיק (דף ק"ע
ע"ב) רְעוּתָא קָמִיהּ, כְּלֵא קָמִיהּ כְּאִין הוּא
חַיִּיב, וְאֵת אֵמֶרְתָּ דְּקָרִיעַת יַם סוּף קָשָׁה
קָמִיהּ.

אֲלֵא בְּזְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל אֲעַבְרוּ לְגַבֵּי יַמָּא, וּבְעָא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמְקַרֵּעַ לוֹן יַמָּא דְּסוּף,
אֲתָא רַחֵם הַהוּא מְמַנָּא דְּעַל מְצָרִים, וּבְעָא
דִּינָא מְקָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵמֶר קָמִיהּ,
מֵאֲרִיָּה דְּעֲלָמָא, אֵמֶרְתָּ אֵת בְּעֵי לְמַעַבְדֵי דִּינָא
עַל מְצָרִים, וְלְמְקַרֵּעַ יַמָּא לִישְׂרָאֵל, הָא כְּלָהוּ
חַיִּיבִין קָמָךְ, וְכֹל אֲרַחֵךְ בְּדִינָא וּקְשׁוּט. אֵלִין פְּלַחֵי כּוֹכְבִים וּמְזָלוֹת וְאֵלִין

אֵלִין פְּלַחֵי כּוֹכְבִים וּמְזָלוֹת וְאֵלִין